

"כל זמן שאנחנו בתוכנו קרועים לגזרים לא נוכל להוביל תהליך של שלום בחברה הישראלית."

צריך שהציונות הדתית תפרוץ דרך ותראה שיש בתוכה שלום"



יש סיכוי טוב שהשיחה הזאת עם הרב אלי סדן תירשם בעוד כמה שנים כנקודת המפנה שהייתה חייבת להתרחש ביום מן הימים בכל הקשור לפלגנות שעדיין מאפיינת את ההנהגה הציונית־דתית הרבנית והפוליטית ☺ את כל דעותיו הרגילות של הרב סדן בנושא גיוס בנות, שלמות בקיום תורה ומצוות ושמירה על הרבנות הראשית הוא אומר גם היום, ובכל זאת זה נשמע אחרת לגמרי ☺ הכירו את משימת החיבור החדשה שקיבל עליו הרב אלי סדן

רועי אהרני

זו לא החוברת הראשונה שהרב אלי סדן, חתן פרס ישראל וראש מוסדות בני דור, מפרסם לציבור הרחב, אבל זו ככל הנראה החוברת היחידה שיצאה מתחושה של מצב חירום.



"הציונות הדתית נמצאת היום בשלב של התפוררות", מתריע הרב סדן, "וזהו תהליך שלוש מדינות: בממד הפוליטי היא התפוררה לחלוטין, בממד החינוכי בהשפעה על הדור הצעיר יש נתונים מבהילים, ובממד השלום והאחדה של עולם התורה אנו כל הזמן נלחמים זה בזה".

החוברת עוסקת קודם כול בהגדרת המכנה המשותף של הציונות הדתית, ומתוך כך היא מתמודדת עם שלושת הממדים: בראש ובראשונה עם הממד השלישי, אבל כפי שתקראו עוד מעט, היא עוסקת גם בממד השני וגושקת – איך לא – לממד הראשון. למרות הבהילות של הנושא הרב סדן לקח את הזמן ולמד את השטח. לדבריו הוא נפגש עם לא מעט רבנים מכל הסוגים, וכולם הבינו את הצורך. "התרשמותי שכולם מבינים ורוצים אחדות", הוא מספר, "אבל רבים חשים שהעפרים גדולים מכדי לגשר עליהם וחוששים שיצטרכו לוותר על עמדתם כדי ליצור אחדות".

מושם כך החליט הרב לעבור מהרבנים אל העם. "החלום שלי הוא שיהיה על כך שיח ציבורי. אם העם יתבע מהרבנים שישבו עד שיגיעו להסכמות ביניהם, יש יותר סיכוי שנתקדם".

אחריות לאומית לפרצוף היחיד

הרב סדן מנסה להגדיר מהו הדבר הבסיסי שעליו יכולים להסכים רוב מוחלט של מי שמרגישים שייכות לציונות הדתית. אנסה לנסח את דבריו במשפט אחד: תורה עם מדינה בדרך להגשמת חזון הנביאים. "הציבור הציוניסטי הוא היחיד שאומר שהתורה והמדינה הן שני צדדים של אותו מטבע. הוא יזכיר לחדרים של מגמת התורה היא להקים מדינה שתהיה מופת לגויים, והוא יזכיר לחילונים שכל הערך הלאומי־מדיני של המדינה הוא היותה כלי לאור ה' בעולם. רק אנשים שיודעים את האמת הזו יכולים באמת להיאבק על פרצופה הרוחני־יהודי של מדינת ישראל".

המפלגות החרדיות לא נאבקות על הזהות היהודית של המדינה? "בעיניי זה ששר פנים ממפלגה חרדית השמית מתעודת הזהות את המילה 'יהודי' זה אסון. מי שלא חשוב לו שהמדינה תהיה מקום גאולתו של עם ישראל, זה פחות יפריע לו. עובדה שזה קרה רק אחרי שמשרד הפנים עבר מהמפלגה הדתית־לאומית לש"ס."

"המאבק על שמירת שבת, גיור כהלכה, נישואים וגירושין וכל המאבק על פרצופה התורני של מדינת ישראל מוכרח להיות בידי אנשים שמאמינים שזה כל עניינה של המדינה".

הקמפיין של ש"ס בבחירות האחרונות עסק רק בשאלה מי ישמור על מדינת ישראל יהודית.

"בכל זאת, לא שמעתי שמתפללים בבתי הכנסת שלהם לשלומה של מדינת ישראל. כנראה יש לה סיבה. אני כמובן חס וחלילה לא רוצה למנוע שום טוב ושמה שהמפלגות החרדיות שתופות לחלק מהמאבקים. אבל אי אפשר לטשטש את הפער בין מי שחושב במושגים של תורת הפרט ובין מי שמאמין שכל עניינה של התורה הוא להדריך חיי עם במדינה ריבונית".

42 אחוזים אינם מגדירים את עצמם דתיים־לאומיים בגרותם

הגענו לממד השני, הוא הממד החינוכי. בחוברת מציין הרב סדן את נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בנושא. לפי הנתונים, רק 8% ממי שבנעורותם הגדירו עצמם חרדים הפסיקו להגדיר את עצמם חרדים כשהתבגרו. לעומתם בציונות הדתית השיעור גבוה הרבה יותר: 42% מי שבנעורותם הגדירו את עצמם דתיים־לאומיים אינם מגדירים את עצמם כאלה בגרותם. "אני חושב שהדבר המשותף לכל אנשי החינוך בציונות הדתית הוא שאנחנו רוצים שבנינו ובנותינו יהיו יראי שמים באמת, השומרים על התורה כולה, קלה כחמורה", אומר הרב סדן. "הנתונים של הלמ"ס תעודות כישלון למערכת החינוך שלנו". הרב מציין כמה נימוקים אפשריים לכישלון הזה, ואחד מהם קשור לנושא שאנו עוסקים בו. "כאשר עולם התורה

של הציונות הדתית קרוע לגזרים וכולם צועקים זה על זה, הצעיר אומר: אין דרך אחת, כל אחד בוחר לו דרך משלו, אז גם אני באחר לו את הדרך שלי. במקרה הזה גם הרבנים הליברליים ביותר לא מאושרים מהדרך שהוא בחר לעצמו. אנחנו לא משכילים לנהל את המחלוקת בינינו באופן שהוא לא יפגע ביכולת שלנו להעביר לדור הבא את יראת הא־ל והיהדות ועול המצוות. "אבל ברור שהסיבה העיקרית לכישלון זה היא מפני שתפיסת העולם הציונית־דתית מעוררת את הדור הצעיר לקבל אחריות ולהשתלב בחיי מדינת ישראל למרות אופייה החילוני. השאלה היא אם אנו מכינים אותם כראוי להתמודדות זו".

הרב נותן דוגמה להמחשת המצב. "בכל שנה אנחנו נוסעים לבני ברק כדי להכיר יותר את העולם החרדי. כשתלמידים שלנו שואלים שם את הרבנים למה הציבור החרדי לא מתגייס, התשובה שהם עונים היא: אנחנו רואים מה קורה לכם, וזו סיבה טובה לא להתגייס כי אנחנו לא רוצים שזה יקרה לילדים שלנו".

"אם השתלבות במדינה החילונית פירושה להסיר את הכיפה או להישאר בכיפת גרוש ולהחליט שאיסור נגיעה זה לא בשבילי והוציאת מכבידה עליי, היא באמת מסוכנת. ואם אני עדיין מגדיר את עצמי ציונית־דתית למרות זאת, זו הוכחה אמפירית לכך שהדרך של הציונות הדתית לא נכונה. ככה אנחנו רק מחזקים את החרדים להסתגר מאחורי חומה ואת החילונים שלא לחזור בתשובה".

הרב סבור שעל הציונות הדתית להתעסק על תרבותה הייחודית למרות מעורבותה בכל תחומי החיים של המדינה, שרובה חילוני. "אני מודה שהיום לא פשוט להגיד ברור את האמת התורנית שלנו בלי לפחד מהעולם החילוני", אומר הרב. "יש תפיסות עולם חילוניות שבהחלט עומדות בניגוד לתורה, ומורכב להשתלב בלי להיות מאיים ובלי למחוק את זהותך".

"במטכ"ל יושבים אנשים שחושבים אולי שהם מכירים אותנו, אבל הם לא מכירים, וסכר שחלק מהם גם מפחד מאיתנו. הם אולי חושבים שהם פועלים לטובת עם ישראל בכך שהם לא מקדמים קצינים חובשי כיפה, אבל הם שוגים. אבל אל דאגה, בסוף נפרוץ גם את התקרה הזאת"

כדי להדגים זאת הרב מספר על מפגש שהתרחש בעקבות כמה אירועים שבהם יצאו כמה צוערים מבח"ד מערבי תרבות שהובטחה בהם שירות נעים. "דאש אכ"א דאז האלופה אורנה ברביבאי כינסה כמה רבנים ונתנה להם שיחת מוסר. היא אמרה: ערך הרעות הוא אחד מהיסודות של צה"ל, ולכן לא יכול להיות שתכוונו את תלמידים שלא להשתתף בערבי התרבות המשותפים. "אמרת לי: נברת ברביבאי, בעיניי ערך הרעות נמדד בזה שמסתערים יחד, כשהחורים ממסע בשתיים בלילה ועוזרים למאגיסט להתגבר על הפיח בלוע שלו כדי שגם הוא יוכל ללכת לישון, כשמישהו יוצא לו בהגרלה להישאר שבת והוא בוכה כי זו שבת שחשבה לו, אז מישוה מתגבר

להחליף אותו.

"התרבות היא לא סוגיה של רעות. בשנים הראשונות של הצבא היו שירים מול המדורה 'אדמותי מולדתי שדמתי', ואני נכנע צעיר שרתי איתם בהתלהבות עצומה. מה לעשות שהזמנים השתנו והתרבות החילונית השתנתה, והיום היא נמצאת במקום שבמקרים רבים איננו יכולים להשתתף בה.

"אמרת לה: אני רוצה לתת לך עצה. אם תבססי את ערך הרעות על ערבי תרבות, תפוררי את צה"ל. אני מודיע לך שבכל פעם יהיה אירוע חדש סביב העניין הזה. אני אומנם מודרך את תלמידינו שבכל מקום שאפשר למנוע

"לצערי אני חושב שהיום המחלוקות גורמות להרבה אנשים שלא לאהוב זה את זה, ואני חושש שלא בקלות בת של רב מהר המור תתחתן עם בן של רב מהגוש. אני חושב שהמצב היום חמור יותר משהיה בימי שמאי והלל"

חינוך צריך לעשות זאת גם אם המחיר הוא לעצום את העיניים ולסתום את האוזניים. אבל השיטה שכופה בכוח על הדתיים ערבי תרבות משותפים היא לא מוסרית ולא חכמה.

"אני מציע שתיתני לחיילים החילונים בלבות איך שהם רוצים, אני לא רוצה לקחת להם את מה שמגיע להם. אבל תשאירי לחיילים הדתיים את הזכות לשמור על תפיסת עולמם מבחינה תרבותית.

"יש אצלנו אנשים שחושבים שלהיות ביחד זה לוותר על חלק מהערכים. פוליטיקאי אחד חושב כיפה אמר לי פעם: ברגע שהחלטת להתגייס לצבא, הסכמת להתפשר קצת בענייני דת. אמרתי לו: אדוני, אתה טועה. אנחנו מתגייסים לצבא למען ה' נותן התורה, ואנחנו לא מתכוונים לוותר בצבא על קלה כחמורה".

למרות הנתונים הקשים על הדור הצעיר הרב מבקש להתעודד. "היום כבר יש אלפים שמגיעים לעמדות בכירות בצבא, במערכות הביטחון האזרחיות ובמגזר הציבורי, והם יראי שמים באמת. כך שזה לא בלתי אפשרי. אלא שאנחנו לא מצליחים לעשות את זה באחוזים מספיקים. אין 100% בחיים, ואם היינו מצליחים ב־90%, היית רגוע לגמרי. אבל כרגע אנחנו לא קרובים לזה בכלל".

עבודה משותפת בצל המחלוקת

השלב הבא הוא המאגר ביטור: גם אחרי ניסוח קוד גנטי משותף שהרוב המוחלט יכול להסכים בו, נשאלת השאלה איך מייצרים עבודה משותפת בנושאים השנויים במחלוקת ביותר. הרב סדן אומר שגם בנושאים האלה המשותף רב מהמפריד, ולכן צריך לקדם את החלקים המשותפים ולא להתווכח כל הזמן על המפריד. "ניקח לדוגמה את המחלוקת שאולי הכי קורעת את הציונות הדתית – היחס לנעמה המיניסטית", אומר הרב, "שים לב בכמה דברים כולנו מסכימים בנושא הזה. האם יש באמת רב חשוב שלא חושב שחיי משפחה הם



בינינו, אנחנו נצטרך להיות איתן. ועדיין, אפשר לזהות שבבוב הדברים אנחנו מסכימים – ערך הצניעות, תפקיד האשה, תפקיד צה"ל – אז מוטב להדגיש את הדברים שאנחנו מסכימים בהם ולקיים בינינו בכבוד הדדי את המחלוקת על הדברים שאיננו מסכימים בהם."

להוביל את תהליך השלום

הרב מבקש שובדיל בין פסיקת הלכה ובין עצות חינוכיות. לדבריו, רוב המחלוקות בציונות הדתית הן על העצות החינוכיות ולא על מה אומרת ההלכה. בשאלת הגיוס לצה"ל יש הטוענים כי בגיוס בנות לצה"ל יש איסור הלכתי, אבל דעתו של הרב סדן ברורה: אין בזה איסור הלכתי, אך גם הוא מסכים שעיקר הצניעות והשמירה על טהרת הלב של בנות ישראל בכסיס לחיי משפחה שלמים קודם לערך גיוס הבנות, אלא שלפי דעתו זוהי הדרכה חינוכית ולא שאלה הלכתית, ולכן צריך לכבד את מי שמחליטה להתגייס מתוך אמונה ביכולותיה הנפשיות והרוחניות לשמור על שלמותה הפנימית והמעשית.

"צריך" לצמצם את הוויכוח לשאלה מה נכון יותר לבנות, וזו השאלה עוברת מפסיקת הלכה לעצות חינוכיות, שבהן יש מקום לכל רב להביע את עמדתו. אין מחלוקת על שהמתגייסות צריכה לשמור על קלה כחמורה, לא לעבור על איסור נגיעה, לדבר בצניעות וכו'. אז בואו נתרכז בלהבטיח את זה. הבעיה היא האם כן כוונתם זה על זה בשאלה אם כדאי לבנות להתגייס, שאיננו מסוגלים לשתף פעולה באשר לעיקר."

כחלק מהאחדות הזו הרב חושב שרבנים שלא מסכימים לגיוס בנות יעברו שיעורים גם במדרשות שמעודדות גיוס בנות?

"אף אחד לא צריך לשתף פעולה עם דבר שהוא לא מסכים איתו. אם אתה חושב שלא צריך לעודד בנות להתגייס, אל תלך לתת שם שיעור. יש הבדל בין לא לשתף איתן פעולה לבין זה שאתה אומר שהן פורמיות וחטואות; יצירת הדה-לגיטימציה ההדדית היא שורש פורה ראש ולענה."

אחד אמר לי: אז מה אם יש מחלוקת? גם בין בית שמאי ובית הלל היו מחלוקות מאוד גדולות, ולמרות זאת הם האבוו זה את זה והתחתנו זה בזה. לצערי אני חושב שהיום המחלוקות גורמות להרבה אנשים שלא לאהוב את זה. ואני חושב שלא בקלות בת של רב מהר המור תתחתן עם בן של רב מהגוש. אני חושב שהמצב היום חמור יותר משהיה בימי שמאי והלל.

"בזמן האחרון אני חש תחושה של ניכור ושנאה הדדית בין ימין לשמאל, בין תומכי נגניהו למתנגדי, בין חרדים לחילוניים. יש רוח שלילית של פסילה טוטלית, של שנאה, ואנשים מכובדים מרשים לעצמם לדבר בצורה שלא תיאמן."

"אפשר להבין את הפסוק ה' יִבְרַךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם כאומר שה' יברך אותנו בברכה של שלום. אבל המדרש מסביר זאת אחרת: ה' יברך את עם ישראל רק אם יהיה במצב של שלום."

"אנחנו זקוקים היום לברכת ה' מהרבה מאוד סיבות, ולכן אנחנו צריכים להוביל תהליך של שלום בחברה הישראלית בכלל. אבל אנחנו לא יכולים להוביל תהליך של שלום בחברה הישראלית כל זמן שאנחנו בתוכנו קרועים לגזרים. צריך שהציונות הדתית תפרוץ דרך ותראה שיש בתוכה אחווה, שלום ורעות."

מה שהיה הוא לא מה שהיה

מלבד הקריאה הערכית לאחדות הרב סדן רוצה לעזור למחשבה איך ליצור פתרונות פרקטיים להקטנת החיכוך בציונות הדתית. לשם כך הרב מציע להקים פורום של גדולי הדור. הפורום הזה יקבע מהי ההלכה בסוגיות המעודדות על הפרק ועוסקת רב בשאלות הלכתיות. מובחנות ולא בתחום של הדרכות חינוכיות או ציבוריות. שאר רבני הציונות הדתית יצטרכו להתיעץ עימו בטרם יפסקו הלכה לתלמידים או לקהילותיהם.

"אני חושב שפורום כזה יבטל את האפשרות להגיד שהצה השני מחריב את התורה. כולם יקבלו את פסיקתם, ובפסיקה שלהם יהיה מרחב להדגשים שונים, וכל רב יוכל להמשיך לייצג לתלמידיו איך נכון בעיניו לנהוג."

האם זה לא אמור להיות התפקיד של הרבנות הראשית?

"דואי שכן", עונה הרב בעצב, "אך בגלל השתלטות העולם החרדי על הרבנות הראשית יש בעיות רבות בהתנהלותה. עם זאת אני מוכרח לומר שמהשיחות

ערך מקודש לפי תורת ישראל? האם יש רב שלא יגיד שכדי להשיג זאת עלינו להקין את בנינו ובנותינו לצניעות בלבוש ולשמירה על

איסורי נגיעה וייחוד?

"זה הנושא המרכזי. שאלות כמו אם אישה יכולה להיות רבנית הן משניות לעומת ערך המשפחה המכוססת על ידי שיעור הגירושין ובעיות המוסר בנושא המשפחה שיש בחברה הדתית-לאומית. כולם מסכימים שצריך לטפל בבעיות האלה, אז בואו נשלב זרועות בנושא המרכזי במקום בוויכוחים המשניים."

דוגמה נוספת היא לימוד תורה לנשים. "יש מישור שחולק על העובדה שנשים צריכות ללמוד תורה? האם בגלל הוויכוח אם ראו או יש צורך שנשים תהיינה פוסקות הלכה כמו גברים? נפספס את מה שכולנו צריכים לקדם בלימוד תורה לנשים?"

"אז דבר בנוגע לתפקיד האשה – אני לא מכיר רב רציני שאומר שהאשה היום צריכה להישאר רק בבית. מצד שני, אני לא חושב שיש חולק על שהאשה כעריה וכאם תורמת לבית הפרטי ולחברה הישראלית בזכות סגולותיה הנשיות, וראוי לטפח ולעודד שירותן חשוב זה. "הציונות הדתית יכולה להילחם על מעמד האשה כך שמצד אחד היא תביא לידי ביטוי את כל כוחותיה ומצד שני לא יטשטשו את הייחודיות שלה כדי שלא לפגום בתרומתה."

"היום יש רבנים שנמצאים בשיח הפמיניסטי ומתעקשים לדבר כל הזמן על השוויון בין אישה לגבר, ואני אומר להם: בודאי שברוב הדברים יש שוויון גמור בין גברים לנשים, למשל לפני המינים יש צלל א-לוהים, יש מוח ולב, יש בחירה חופשית ועוד. אולם ברור שיש גם דברים שהם שונים זה מזה, והרי איננו מתעלמים מהכישוריות הנשיות הייחודיים והנפלאים שעולם הגברים זקוק להם מאוד כהשלמה, ודווקא בהבנת השוני נוצרת האהבה שהיא השאיפה להשתלמות הדדית, ולכן הם משלמים זה את זה ובונים דברים גדולים ביחד. העיקר הוא ביחד, וביחד יאפשרו לכל אחד מהם לממש ולהוציא אל הפועל את הכישוריות המיוחדים שלו."

הבנות המתגייסות הן צדיקות

מהנושא של מעמד הנשים עולה תת-נושא נוסף: גיוס בנות לצה"ל. אני שואל את הרב סדן מה דעתו על העתירה שהגישו לא מזמן כמה בנות לבג"ץ על רצונן להתגייס לסירות. "חשוב להבדיל בין הרצון האמיתי

"לחברי כנסת דתיים בליכוד לא יכולה להיות באמת השפעה על הדין-איי של המפלגה. גם בזמן התחרות גוש קטיף היו המון דתיים בליכוד, וזה לא עזר. הרבנות הראשית המפלגתית יגברו תמיד על האינטרסים של ריבונות של עולם"

של בנות לשרת שירות קרבי ובין מי שעושים פוליטיקה ורוצים לקדם אג'נדה חברתית-פוליטית על הגב של הבנות האלה.

"אני מאמין שרוב רובן של הבנות שרוצות זאת פועלות ממניעים טהורים. בסופו של דבר השירות הקרבי קשה יותר, תובעני יותר ולפעמים גם מסוכן. עדיין יש שאלה קרוינות אם תפקיד הצבא לספק לכל בת את מימוש חלומה או שהצבא צריך לחשוב מה יותר נכון לו כארגון שמגמתו לצמצם בקרב."

"דוב רובם של הקצינים הקרביים שאני מכיר טוענים ששילוב בנות ביחידה לוחמת בהכרח מוריד את יכולותיה של היחידה ופוגעות בכישוריה המבצעיים. שלא לדבר על שאלות כמו הנזק הפיזי שנגרם לבנות אלו: בדר"ח אכ"א האחרון דובר על עשרות אחוזים שנפגעות בשלב האימונים המפרכים, ועוד שאלות שאני מאמין שצה"ל ידע להעלות לבג"ץ."

"עד כמה שידוע לי, גם בקרב מי שתומכים בגיוס בנות לצה"ל רוב רובם מתנגדים ומתנגדות לכך שבת דתית תתגייס ליחידה לוחמת מעורבת, שברור שישם אין שום אפשרות לשמור את ההלכה של איסור ייחוד ואיסור נגיעה."

האם הרב חושב שהציונות הדתית יכולה להסכים על עמדה אחת בנוגע לגיוס בנות לצה"ל?

"אני לא חושב שיש דרך לבעל את המחלוקות שיש

אנשים שחושבים שרבנים יודעים הכול, ולכן אני אוהב מאוד להשתמש במילים אלו. אני פרמטיסט וחושב שאם הרבה אנשים חושבים וינתנו יחד יחשבו על פלטפורמה בריאה, הם ימצאו אותה."

אולי באמת הם העידן של המפלגה המגזרית וצריך להשפיע מתוך הליכוד?

"כשפייגלין החליט בזמנו להיכנס לליכוד כדי לשנות אותו מבפנים אנשים באו ואמרו לי שזה רעיון אדיר. אמרתי להם: נפלתם על הראש? אתם חושבים שכולם בליכוד טיפשים? המפלגה מונה מאות אלפי חילונים שרוצים מפלגה חילונית; אתם חושבים שהם ייתנו דתיים להשתלט על המפלגה הזאת?"

"לחברי כנסת דתיים בליכוד לא יכולה להיות באמת השפעה על הדין-איי של המפלגה. גם בזמן התחרות גוש קטיף היו המון דתיים בליכוד, וזה לא עזר. האינטרסים המפלגתיים יגברו תמיד על האינטרסים של ריבונות של עולם."

"אמרת לה: גברת ברכיבאי, בעיניי ערך הרעות נמדד כזה שמסתערים יחד, התרבות היא לא סוגיה של רעות. אם תבסס את ערך הרעות על ערכי תרבות, תפוררי את צה"ל. אני מודיע לך שבכל פעם יהיה אירוע חדש סביב העניין הזה. אני מציע שתיתני לחיילים תשאיירי לחיילים הדתיים את הזכות לשמור על תפיסת עולמם מבחינה תרבותית"

"אני אספר לך את אחד הסיפורים הכואבים שעברתי בחיים. לפני הרבה שנים התמודד הרב דב לאור על רבנות ירושלים מול רב חרדי. שני תלמידי חכמים חשובים וצדיקים. הרב צבי יהודה קרא לנו ואמר: יש חשיבות עצומה לכך שלירושלים יהיה רב ציוני, חייבים לעזור. הייתי אז אברך צעיר במרכז הרב והלכתי לפגוש אנשים בכריז פוליטיקה הירושלמית. אמרתי להם: יש לכם פה שני תלמידי חכמים עצומים, אבל אחד מהם הוא ציוני מוכונם. אתם לא מעדיפים לבחור אותו?"

"הם הסתכלו בי במבט מלא רחמים ואמרו לי: בחור צעיר, אתה עוף לא מין בפוליטיקה, יש עוד הרבה אינטרסים סביב הנושא. תחזור לספסל הלימודים ותן לנו

שערכת, גם רבנים שאינם תלמידי הרב קוק מסכימים וכל חשיבות גדולה לרבנות ראשית ממלכתית, וכל המחלוקות שיש היום הן איך להתמודד עם המצב הנוכחי. "אחת הסוגיות הכואבות ביותר בעיניי היום היא תהליך הבחירה של הרבנים הראשיים. זו פוליטיקה נטו. חילונים בעלי אינטרסים פוליטיים קובעים מי יהיה הרב הראשי בלי שום שיקול רוחני או תורני. דברים רבים שקשורים היום לדרך שבה מתנהלת הדת במדינת ישראל נעשים בצורה לא נכונה."

איך יוצרים פורום כזה שמקובל על כל הרבנים, שרבנים מזרח אחד מוכנים לשבת לצד רבנים מזרח אחד, שבחירת רבני הפורום לא תקבע את הפסיקה הסופית?

"אני מסכים איתך שהדבר לא פשוט, ודאי לנוכח ניסיון העבר. אבל אחת הטעויות הגדולות היא לחשוב שמה שהיה הוא שיהיה ואין כל חדש תחת השמש. שלמה המלך מזהיר אותנו מפני הפילוסופיה הפסימיסטית הזו. אני אומר לך, מה שהיה הוא לא מה שיהיה; כל הזמן הדברים משתנים, השאלה היא לאיזה כיוון. זה בדינו."

האינטרסים של ריבונות של עולם

ועכשיו למדד הראשון: ההתפרקות הפוליטית של הציונות הדתית. מבחינת הרב סדן זוהי רק תמונת מראה למלחמות בין בתי המדרש והמסבולות בתוך הציונות הדתית. אבל הרב קודם מבקש להגיד משהו כללי על הפוליטיקה במדינת ישראל.

"הפוליטיקה שלנו נראית עצובה מאוד", אומר הרב. "כשאין יכולת להאמין שמנהיגי המדינה מקבלים את החלטותיהם נטו לטובת המדינה, זו רעה חולה, זה אסון. יש לנו אלפי צעירים מוכשרים בני 40-50 בעלי קורות חיים מרשימים שפעלו שנים רבות למען עם ישראל, אבל הם לא רוצים ללכת לפוליטיקה כיפי שהיא נראית היום."

הרב מדבר מניסיונו בוועדות ציבוריות?

"נכון. פעמיים ישבתי בוועדה ציבורית, ובשני המקרים מצאתי את עצמי אומלל מפני שהסתובבתי בכל הארץ וחפשיתי דמויות מוכשרות שמוכנות להיכנס לפוליטיקה, ולא מצאתי. האנשים המוכשרים שניסיתי לשכנע אותם, אמרו לי שהם עוסקים בדברים חשובים מכדי ללכת עכשיו לבר מצווה של חבר מרכז הבית היהודי. אני מוכונם בוועדות שאם נצור פלטפורמה בריאה, נוכל להביא עשרה אנשים מדהימים ומבריקים שרבים ירצו להצביע להם."

איך יוצרים פלטפורמה כזו?

"שתי המילים החביבות עליי בעברית הן 'לא יודע'. יש

עולים לכותרות לא רק אחרי סיום קורס קצינים אלא גם כשנ"ד יאיר נהוראי מחליט לחטט בשיעורים של המכינה ולהוציא מהם משפטים שיכולים לפתוח את מהורות החדשות.

"השמאל הרדיקלי מממן את החיפושים אחריו, והתקשורת קופצת על זה כמוצאת שלל רב", אומר הרב. "אלו שקרים ברורים, ולכן הגשנו תביעת דיבה על כמה מאות אלפי שקלים. אנחנו ניפגש בבית המשפט".

הרב מזכיר פסקה שהוא מלמד רבות בזמן האחרון ובה הרב קוק שואל במה זכה דורנו לנאולה, ועונה: בכך שהוא עוסק במצווה הגדולה ביותר – לגאול את עם ישראל. "כולם מכירים את הפסקה הזאת, אבל יש

"אם השתלבות במדינה החילונית פירושה להסיר את הכיפה או להישאר בכיפת גרוש ולהחליט שאיסור נגיעה זה לא בשבילי והציצית מכבירה עליי, היא באמת מסוכנת. ואם אני עדיין מגדיר את עצמי ציונות-דתית למרות זאת, זו הוכחה אמפירית לכך שהדרך של הציונות הדתית לא נכונה"

לה המשך, שגם מי שמתנגדים לפעולות האלה זוכים, כי על ידי התנגדותם הם מכריחים את הכוחות הפועלים להזדקק ולעשות את הדברים טוב יותר. אנחנו לא נכנסים לכעס ולשנאה, אנחנו עוסקים בתיוקן עצמנו ובניסיון להסביר טוב יותר את משנתנו, קודם כול לזר הצעיר שלנו, ואחר כך גם החוצה.

"אני מוכן ללכת לתחרות מי יש לו הכי הרבה ביקורת על מה שקורה במדינה, ואני בטוח שאזכה בה במקום מוביל. אבל זה לא מפרע לי לאהוב את המדינה ולהאמין בה כי היא גילוי ייחודי 'במאות עמו ונחלתו'. לכן אני אומר לכל תלמידי: לכו קדימה, כי מה שהיה הוא לא בהכרח מה שיהיה, מה שיהיה תלוי במה שתעשו!"

ירא אֱלֹהִים", אומר הרב. "זה החידוש, וזה הדבר העיקרי שאליו אני חותר. היום כבר יש הרבה קצינים ומפקדים, מתת־אלופים ועד מפק־צים של צוותי לוחמים, שהם יראי אֱלֹהִים באמת".

האם נכונה הטענה שצה"ל תוקע את קידום של חובשי הכיפות לדרגים הגבוהים במטכ"ל?

"כול להיות שיש בזה משהו. עם זאת אנחנו לא מתגייסים לצה"ל בתנאי שיתנו לנו להיות אלופים. כל יום שאדם נמצא בצה"ל הוא עבד לעם קדוש".

ברמה המערכתית לא צריך להיאבק על כך?
"צריך להבין: במטכ"ל יושבים אנשים שחושבים אולי שהם מכירים אותנו, אבל הם לא מכירים, וסביר שחלק מהם גם מפחד מאיתנו. הם אולי חושבים שהם פועלים לטובת עם ישראל בכך שהם לא מקדמים קצינים חובשי כיפה, אבל הם שוגים."

"פעם אחת נתתי לאחד הרמטכ"לים ביד 15 חבורות שכותרות 'מי את הציונות הדתית', שמפריכה את הסטיגמות הנפוצות. ביקשתי ממנו לחלק אותה לאלופים כדי שידעו מי אנחנו, אבל הוא לא חילק. אבל אל דאגה, בסוף נפרוץ גם את התקרה הזאת".

הרב אמר בזמנו שהוא לא חושב שצריך שיהיה רמטכ"ל דתי. הרב עדיין חושב כך?

"כן, ואפילו עוד יותר מפעם. העמדות עכשיו מחודדות יותר, וברגע שיהיה רמטכ"ל דתי יגידו עליו שהוא משיחיסט, כמו שאומרים לעילוי, וזו סכנה לעם ישראל. הרמטכ"ל צריך להיות אדם שאישינותו נמצאת בקונצנזוס של החברה כדי שכל החיילים ייכלו אחריו."

"אבל אין מחסום שאי אפשר לפרוץ, ואני מאמין באמונה שלמה שרוב רובם של הרמטכ"לים והאלופים הם אנשים טובים וישרים שרוצים שעם ישראל יצליח, כך שיש לנו הרבה סבלנות".

תביעות דיבה נגד השמאל הרדיקלי

מוסדות בני דוד בכלל והמכינה בעלי שבראשם

התקשורת ליצור דה־לגיטימציה כלפי בני דוד, ברור שחשוב גם שתיחשף האמת", אומר הרב. "עם זה החינוך הטוב ביותר הוא חינוך שמתקיים מתחת לרדאר. הפרסום לא עוזר לנו לחינוך; הוא אפילו מפריע. זה יכול לעלות לתלמידים לראש, ואני רוצה לחנך אותם לענווה."

"היום יש רבנים שנמצאים בשיח הפמיניסטי ומתעקשים לדבר כל הזמן על השוויון בין אישה לגבר, ואני אומר להם: בוודאי שכרוב הדברים יש שוויון גמור בין גברים לנשים, אולם ברור שיש גם דברים שהם שונים זה מזה, והרי איננו מתעלמים מהכישרונות הנשיים הייחודיים והנפלאים שעולם הגברים זקוק להם מאוד כהשלמה, ודווקא בהבנת השוני נוצרת האהבה"

"מפקד עומד פעמים רבות בפני דילמה אם ללכת עם מה שנכון ברמה המקצועית או עם מה שנכון לו מבחינת הקידום. יש תופעה קשה מאוד שמפקדים מתקדמים רק כי הם יודעים לשתוק, וזה אסון למדינה ולצה"ל. אני חושב שהתכונה החשובה ביותר של מפקד בצה"ל היא הענווה, עמידה בענווה מול גודל התפקיד וחשיבותו, עד שהשאלה 'מה יקרה לי' חסרת משמעות."

"כשנכנס דודר וינברג ה"ד לתפקיד מח"ט חברון אמרנו לו הרב גאל ואני שבטח החלטנו לעצור את הקידום שלו, כי בתפקיד הזה בלתי אפשרי לתמוך בלי להרגיז את המתנחלים מצד אחד ואת צמרת צה"ל מצד שני. הוא אמר לנו משפט שלצערי קיבל אחר כך משמעות אחרת לגמרי: אני מתכוון לשקול רק שיקולים ענייניים; החלטתי שאני עושה את התפקיד כאלו הוא התפקיד האחרון שלי בצה"ל".

ככלל, הרב אינו מסתפק בספירת הבוגרים בקצונה הצה"לית. "חשוב לראות מי גומר קורס קצינים ונשאר

לנהל את העניינים. "אנחנו מסכימים עם הליכוד בהרבה נושאים, אבל בנושאים שלא – אין לנו שום השפעה. אפילו בנושא של ארץ ישראל, שיש לנו מכנה משותף רחב עם הליכוד, אנחנו לא רואים עין בעין, קל וחומר כשמדברים על שאלות הקשורות לאופי התורני של מדינת ישראל. למשל, בליכוד יש אנשים שתומכים בחוק הפונדקאות למשפחות חד־מיניות. הם חייבים לבוחרים שלהם, שבסוף רובם חילונים". גם משום כך הרב סדן סבור שחייבים מפלגה ציונית־דתית. "אגב, אני חושב שצריך לחזור לשם מפד"ל כדי שיהיה ברור שאנחנו באים בשם התורה הלאומית".

להבנת הריצול של השמות החדשים היה להביא מצביעים שאינם מגדירים את עצמם ציונות־דתית.

"אני רוצה להזכיר לך שבתקופת זבולון המר, כשהיו למפד"ל 12 מנדטים, שניים־שלושה מהם הגיעו מאנשים חילונים שאמרו: אנחנו מצביעים לדתיים הלאומיים כי הם העתיד של מדינת ישראל".

"יש תקרת זכוכית בצה"ל, אבל ננמץ גם אותה"

בזמן האחרון עלו מוסדות בני דוד לכותרות בהקשרים חיוניים: שלושה טייסים חדשים, 23 קצינים בסיום קורס הקצינים וארבעה מ"פ ח"ד. אני שואל את הרב איך הוא מרגיש כשהוא קורא כותרות כאלה בעיתונים. "צריך להודות על האמת: אחרי הגיוניות של

"השמאל הרדיקלי מממן את החיפושים אחריו, והתקשורת קופצת על זה כמוצאת שלל רב. אלו שקרים ברורים, ולכן הגשנו תביעת דיבה על כמה מאות אלפי שקלים. אנחנו ניפגש בבית המשפט"

מכללה ירושלים
איכות תורנית-אקדמית-חינוכית

אוריה
אור התורה במרכז

מדרשה או תואר? אפשר את שניהם!

מצאת א/ים

בראשות הרב יהושע שפירא והרב ברוך סלי
גבעת שמואל
עם התואר היוקרתי של
המכללה ירושלים

חדש!!!

שלוחת 'אורי' בירושלים

יום מדרשה יומיים מכללה
סמוך לגשר המיתרים
למעום מהמדרשה

נגיש

חבורה משפחתית

לינוי אישי

הסעות

מעונות חנים בשנה א'

סטודיו ולדמן

054-7858933 רות ★ מיכל מאירה 055-666-2609 ★ www.oria.org.il ★